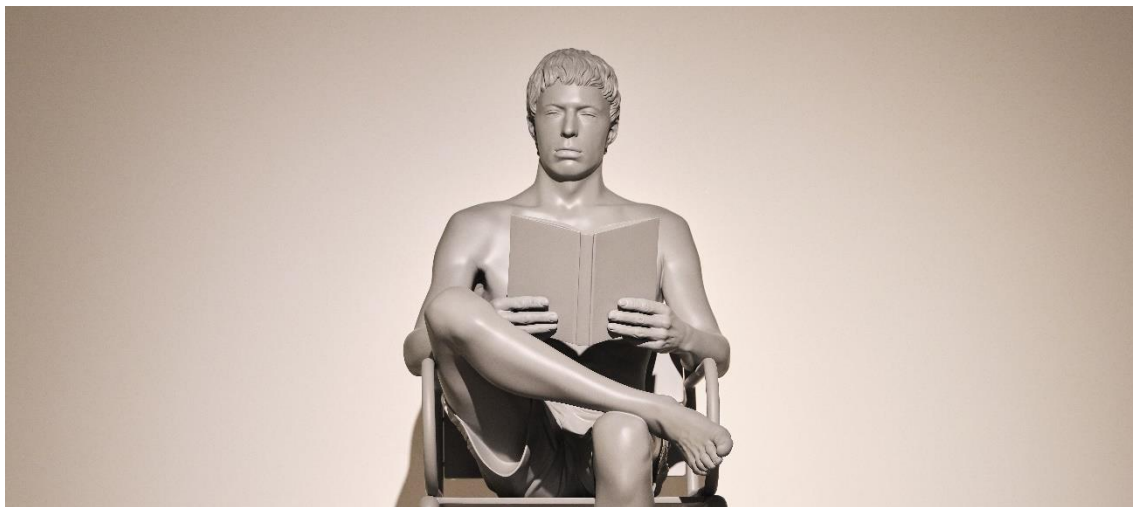

ČÍM VŠÍM JE DNES KNIHA?

Světově proslulé umělecké duo Elmgreen & Dragset promění Kunsthalle Praha v živoucí veřejnou knihovnu. Jejich první velká výstava v České republice nese název *READ* a oslavuje literární dědictví Prahy. Představuje také díla šedesáti mezinárodních umělkyň a umělců.

PRAHA (14/11/2023) — Rozsáhlá skupinová výstava pod vedením skandinávské umělecké dvojice Michael Elmgreen & Ingar Dragset je v Kunsthalle Praha k vidění od 16. listopadu 2023. Nepostrádá podvratný humor, momenty překvapení a jistou nostalgii po 20. století. Probouzí ovšem také diskuzi o budoucnosti fyzických knih, psaní a skutečném významu knihoven coby center vědomostí. Čím vším dnes může být kniha? A co se stane s knihovnami v době digitálních médií? Samotný název *READ* vybízí nejen ke čtení, ale také k učení se a porozumění, ve smyslu číst znamení, číst tvář nebo číst situaci. Výstavu doplňují nejen starší či zbrusu nová díla ústřední dvojice, ale také díla ze sbírky Kunsthalle Praha, či práce dalších umělkyň a umělců, které Elmgreen & Dragset osobně přizvali ke spolupráci. Vystavená díla pocházejí z různých dekád, světových regionů a uměleckých směrů, jsou mezi nimi sochy, objekty a instalace. Návštěvnictvo dokonce na výstavě může sledovat netradiční performance s názvem *Prague Diaries*, při níž pětice mužů sepisuje své osobní deníky. Stane se

tak vždy každou středu a každý víkend po dobu konání výstavy až do 22. dubna 2024.

Tisková zpráva k výstavě:

Elmgreen & Dragset: READ

16. listopad 2023—22. duben 2024

Galerie 1 & Galerie 2 v Kunsthalle Praha, 900 m²

Koncept & kurátorství: Elmgreen & Dragset

Ve spolupráci s: Christelle Havranek (hlavní kurátorka Kunsthalle Praha) & Barbora Ropková (kurátorka sbírky Kunsthalle Praha)

Sdílení vědomostí

České publikum může dánsko-norské umělecké duo znát prostřednictvím děl, která si vysloužila významnou pozornost světových médií. Patří mezi ně např. *Prada Marfa* — permanentní instalace v podobě zavřeného obchodu s luxusním zbožím uprostřed texaské pouště — a *Van Gogh's Ear*, venkovní socha znázorňující vertikálně postavený bazén, která byla nejprve vystavena na Rockefeller Plaza v New Yorku a nyní je k vidění v čínském Wuhanu.

Jejich *READ* navazuje na nedávné transformace galerijních prostor, které Elmgreen & Dragset provedli na výstavách *Bonne Chance* (Centre Pompidou-Metz, Metz, 2023) a *Useless Bodies?* (Fondazione Prada, Milan, 2022). Právě tvorbou rozsáhlých instalací a narativních situací, v nichž kombinují autobiografické citace, fiktivní příběhy a kulturní odkazy, ustavičně zpochybňují tradiční výstavní formát white cube (bílé kostky).

„Praha je město s bohatou a spleťtou historií psaného slova. Na základě pozvání ke studiu sbírky Kunsthalle Praha jsme se rozhodli výstavu založit na otázce: ‚Co bude s knihovnamí a v nich uchovanými tištěnými materiály, pokud je nahradí digitální technologie?‘ Během příprav jsme zkoumali, jak se historicky v uměleckém prostředí měnilo a vyvíjelo chápání toho, čím může být kniha. V době, kdy dochází k zákazům knih v zemích, kde bychom to v životě nečekali, nám připadalo urgentní do výstavy zařadit také nedávnou minulost a současnou tvorbu, v níž hrají knihy a psaní důležitou roli,“ vysvětlují společně **Elmgreen & Dragset**.

Knihovnu chápou jako klíčový prostor pro sdílení vědomostí, ale také pro poskytování základních služeb občanům v souvislosti s nedávnými škrty v sociální oblasti. Zajímá je tak odpověď na otázku, zda dojde k nahrazování fyzických knihoven digitálním prostorem. Původní inspirací pro *READ* bylo jejich setkání s významným dílem ze sbírky Kunsthalle Praha – obrazem *Les jouets défendus* (1916; *Zakázané hračky*) od **Giorgia de Chirica**. Toto malířsky brilantní zátiší

zachycuje neznámé knihy spolu s dalšími tajemnými předměty neznámého užití.

Klíčová inspirace

Četné umělecké osobnosti, jejichž tvorba figuruje v *READ*, mají vazby na Berlín—město, kde Elmgreen & Dragset žijí a pracují od roku 1997. Mezi Prahou a Berlínem lze vidět jisté paralely. Obě města například v minulosti plnila role významných literárních center a ohnisek politického vzdoru; obě města se ze svých divokých minulostí vyvinula v místa symbolizující individuální svobodu a poskytující plodnou půdu pro neotřelé formy uměleckého vyjádření. Termín a institucionální model „kunsthalle“ navíc upomíná na multikulturní historii Prahy jakožto města, kde spolu soužily tři národnosti a dva jazyky.

„Rozsáhlá skupinová výstava READ je výsledkem dva roky trvající úzké spolupráce mezi studiem Elmgreen & Dragset a Kunsthalle Praha. Tato výstava, která se s humorem a poetičností táže po budoucnosti veřejných prostorů, které nám zprostředkovávají přístup k vědomostem, je v první řadě živoucí poctou fyzickým knihám – předmětům, které se ocitají v ohrožení, a přesto nadále upoutávají a inspirují umělci,“ dodává **Christelle Havranek**, hlavní kurátorka Kunsthalle Praha, která výstavní projekt realizovala bok po boku skandinávských umělců a kurátorky sbírky Kunsthalle, **Barbory Ropkové**.

Sbírka jako zdroj

V roce 2021 rozšířila Kunsthalle Praha svůj umělecký fond o raritní sbírku Marie a Milana Knížákových, zaměřenou na tvorbu uměleckého **hnutí Fluxus**. Mnohá z těchto děl jsou na výstavě *READ* k vidění vůbec poprvé.

Krom umění Fluxu výstava též zahrnuje další díla ze sbírky Kunsthalle – mj. práce **Kurta Schwitterse**, **Běly Kolářové** či **Chiharu Shiota**. Právě jejich díla ilustrují různé přístupy ke knize jako objektu a uměleckému médiu. Nejstarší z vystavených děl dokládají úzkostné pocity z doby před druhou světovou válkou i

po jejím skončení, zatímco ta současná prezentují obavy z doby prostoupené nemateriálními a digitálními entitami.

Všechny umělkyně a umělci, které kurátoři přizvali ke spolupráci na *READ*, se ve své mnohostranné tvorbě soustavně věnují médiu knihy. **Dora García** prezentuje nové dílo, jehož základem je soubor divadelních her Václava Havla *Audience*, *Vernisáž* a *Protest*. Po celou dobu četby Havlovy knihy měla umělkyně prsty pokryté zlatým prachem, který s každým jejím dotykem stránek zanechával na knize stopy.

Dominique Gonzalez-Foerster vystaví společně s queer teoretikem **Paulem B. Preciadem** sbírku textů, jež vnesly do akademických a společenských debat transfeministické perspektivy. **Meriç Algün** připravuje novou verzi svého projektu *Library of Unborrowed Books* (Knihovna nevypůjčených knih), tentokrát v partnerství s Městskou knihovnou v Praze. **Jaro Varga** zase ve vstupní části Kunsthalle představuje pokračování svého aktuálního projektu *Library* (Knihovna), kdy mají návštěvníci možnost nadepsat hřbety knih svými vlastními smyšlenými tituly. **Saädane Afif** vystavuje dílo sestávající z českých knih o horelezectví, příznačně umístěných na vyvýšeném, nepřístupném místě.

Součástí *READ* je taktéž několik speciálních knižních prezentací. Patří mezi ně projekt *Chicago Center for Caspar David Friedrich Studies* věnovaný výhradně knihám, jež mají na přebalu proslulý obraz *Poutník nad mořem mlhy* (1818) romantického malíře Caspara Davida Friedricha, či výběr zhruba čtyř set českých překladů francouzské literatury, zapůjčených od **Francouzského institutu v Praze**.

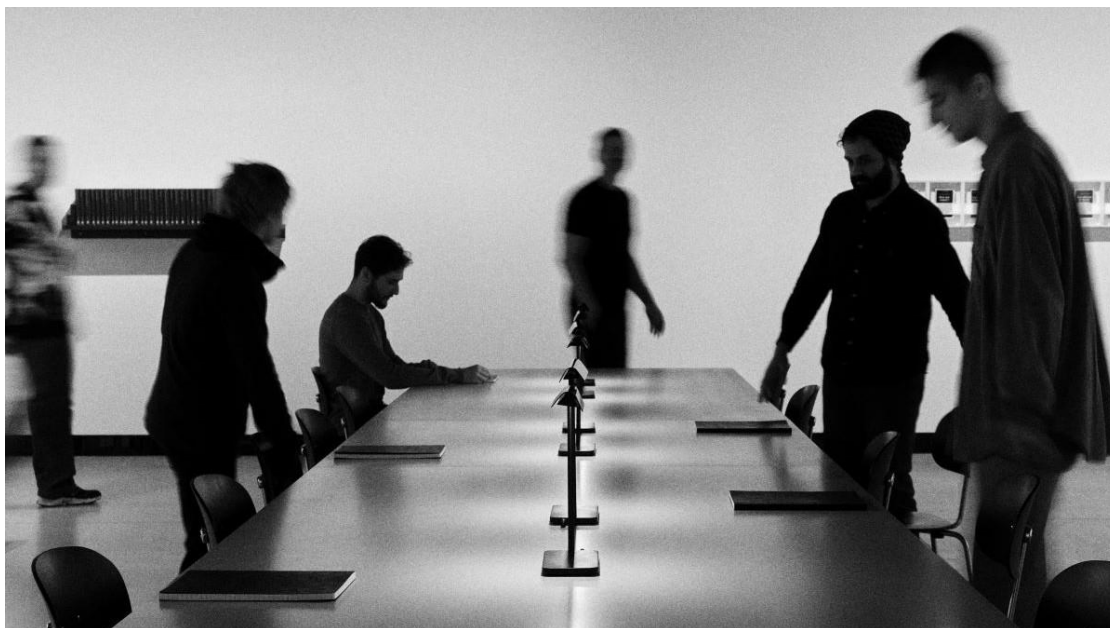
Struktura výstavy

V Galerii 1 se návštěvnictvo pohybuje mezi povědomými knihovními strukturami, jako jsou knižní regály, informační středisko, stoly s lampičkami na čtení, či veřejná toaleta. Umělecká díla jsou rozmístěná napříč prostorem a občas dokonce vměstnána do samotných knihoven. Mimo regálů je k vidění performance s názvem **Diaries**. Elmgreen & Dragset ji původně představili v roce 2003 v pařížské galerii Perrotin pod názvem *Paris Diaries*, a následně tuto performance prezentovali ve variantách *Istanbul Diaries* (2013), *Hong Kong Diaries* (2015) a *Dallas Diaries* (2019). Během páté edice jménem *Prague Diaries* tak bude každou středu a každý víkend po dobu trvání výstavy sedět u dlouhého stolu pět mladých mužů. Ti budou psát zápisy do deníků, zatímco návštěvnictvo bude mít možnost kolem nich procházet, číst jim přes rameno, anebo listovat deníky během pauzy.

O patro výše, v Galerii 2, transformují Elmgreen & Dragset některé knihovní struktury do nepřístupných forem, jakými jsou např. regály knih visící vzhůru nohama ze stropu či rozpadající se, nepřekonatelné schody vedoucí ke dveřím s

nápisem FILOZOFIE. Práce na papíře jsou následně vystaveny ve velkých skleněných vitrinách pod dohledem sochy **The Guardian** (Strážce), již Elmgreen & Dragset vytvořili speciálně pro pražskou výstavu *READ*.

K vidění je dokonce instalace vycházející z nejvíce zakazovaných knih v USA s názvem **Fifty Most Banned Books in the United States of America (2023)**. Dílo představuje díla zakázaná školními obvodů ve Spojených státech – dohromady vybrané publikace pak vytvářejí portrét témat, jakými jsou rasa, pohlaví, sexualita, politika nebo třída, z nichž má americká pravice strach a snaží se je nějakým způsobem ovládat.

Bohatý program

Výstavu tradičně doprovází bohatý program přednášek, performancí, projekcí a workshopů. V zavedeném KunstKině v prostoru Bistra Kunsthalle Praha se každou poslední středu v měsíci promítají filmy přímo z osobní kinotéky uměleckého dua, které se věnují tématům literatury a čtení v nejširším kontextu. Významné umělecké projekty z výstavy představí jejich autoři, mezi nimi např. **Jaro Varga**, jenž promluví o svém díle *Interactive Library*, anebo **Meric Algün**, který zase blíže představí své dílo *The Library of Unborrowed Books*. Mezi dalšími přednášejícími se objeví mj. autor katalogového textu o samizdatu **Michal Příbáň**. Jarní cyklus přednášek o současném umění *TransformArt* navíc přinese další zajímavé hostky a hosty věnující se propojování literatury s výtvarným uměním - mj. **Pavla Büchlera** nebo **Pavlu Pauknerovou**. Cyklus workshopů *KunstPlay* pro změnu přiblíží umění knihvazby či různé principy tvůrčího psaní s využitím umělé inteligence.

Výstavní katalog

Společně s výstavou *READ* Kunsthalle vydává ilustrovaný **výstavní katalog** s

mezinárodní distribucí od prestižního berlínského nakladatelství DCV. Publikace bude obsahovat eseje osobností, jež se podílely na přípravě výstavy – **Barbora Ropková** (kurátorka sbírky Kunsthalle Praha), **Paul Benzon** (odborný asistent angličtiny, Skidmore College) a **Michal Přibáň** (Ústav pro českou literaturu AV ČR) – a nabídne fascinující vhled do témat, jichž se výstava dotýká, např. knihovna jako prostor dějin či role textu v českém umění a samizdatové literatuře.

Seznam vystavujících umělkyň a umělců:

Georges Adéagbo, Saâdane Afif, Meriç Algün, Dotty Attie, Cay Bahnmiller, Olga Balema, Vlastimil Beneš, Barbara Bloom, George Brecht, Marcel Broodthaers, Pavel Büchler, Sophie Calle, Thomas Cap de Ville, Alejandro Cesarco, The Chicago Center for Caspar David Friedrich Studies, Giorgio de Chirico, Jean-Philippe Delhomme, Braco Dimitrijević, Aleksandra Domanović, Emory Douglas, Elmgreen & Dragset, Robert Filliou, Ken Friedman, Kasia Fudakowski, Simon Fujiwara, Dora García, Isa Genzken, Dominique Gonzales-Foerster & Paul B. Preciado, Tomislav Gotovac, Dick Higgins, Vladimír Houdek, IRWIN, František Janoušek, Allan Kaprow, Kirsten Pieroth, Tarik Kiswanson, Milan Knížák, Běla Kolářová, Jiří Kolář, Tony Lewis, Tom Lubbock, Vlado Martek, Endre Nemes, Nam June Paik, Géza Perneczky, Zhang Peili, Katarína Poliačiková, Florian Pumhösl, Chiharu Shiota, Marek Schovánek, Kurt Schwitters, Slavs and Tatars, Nedko Solakov, Jindřich Štyrský, Gert & Uwe Tobias, Endre Tót, Jaro Varga, Wolf Vostell, Peter Weibel, Ruth Wolf-Rehfeldt.

Elmgreen & Dragset

Elmgreen & Dragset fungují jako umělecké duo od roku 1995, a od roku 1997 žijí a pracují v Berlíně. Ve své umělecké praxi se zabývají otázkami identity a sounáležitosti. Prostřednictvím pracovních postupů, jež často zpochybňují konvenční přístupy k tvorbě výstav, se pokouší rekontextualizovat a měnit způsob, kterým vnímáme sochařské objekty. Svou společnou tvorbu vystavují v uměleckých institucích po celém světě.

Jejich díla byla rovněž k vidění v rámci různých bienále, například v Bangkoku (2018), v Istanbulu (2013, 2011, 2001), v Gwangju (2006, 2002) a v Benátkách (2009, 2003). V roce 2017 byli Elmgreen & Dragset kurátory Istanbulského bienále. Jejich práce jsou součástí mnoha uměleckých sbírek, mimo jiné Museum of Contemporary Art v Chicagu, Louisiana Museum of Modern Art v Humlebæku, Astrup Fearnley Museum v Oslu, Städel Museum a Museum für Moderne Kunst ve Frankfurtu and Mohanem, Pinakothek der Moderne v Mnichově, Hamburger Bahnhof—Museum für Gegenwart v Berlíně, Tel Aviv Museum of Art v Tel Avivu či Benesse Art Site v Naoshimě. V roce 2002 získali Elmgreen & Dragset Preis der Nationalgalerie für Junge Kunst—prestižní cenu pro německé umělecké osoby mladší 40 let—a v lednu 2020 jim byla udělena cena B.Z.-Kulturpreis.

Kunsthalle Praha

Nové místo pro umění v centru Prahy. Jako nestátní a neziskovou platformu k propojování české a zahraniční umělecké scény ji založila nadace The Pudil Family Foundation. Kunsthalle vznikla konverzí Zengerovy transformační stanice z třicátých let 20. století, v současnosti ovšem vytváří moderní galerijní prostředí pro krátkodobé výstavy, inovativní vzdělávací programy a kulturní eventy. Veřejnosti se Kunsthalle oficiálně otevřela 22. února 2022 velkým multimediálním projektem *Kinetismus: 100 let elektřiny v umění* pod vedením teoretika Petera Weibela a šéfkurátorky Christelle Havranek. Na ploše 5,687 m² nabízí tři rozsáhlé galerijní prostory, design shop, bistro a kavárnu s historickou terasou. Kunsthalle získala hlavní cenu Grand Prix Architectů – Národní cenu za architekturu pro rok 2022. V roce 2023 byla nominována na Cenu Miese van der Rohe pro nejlepší současnou architekturu v Evropě za rok 2024.

Zvláštní poděkování: Dánská nadace pro umění, Městská knihovna v Praze, Francouzský institut v Praze a Knihobot. **Generální partner:** BMW

Kontakty pro média:

- **Ondřej Čížek** / +420 605 921 770 / ocizek@kunsthallepraha.org
- **Zuzana Dusilová** / +420 721 034 543 / zdusilova@kunsthallepraha.org

